

Nr 284.

Av herr **af Ekenstam**, *i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 206, angående åtgärder med föranledande av ökningen i göromålen inom Södra Roslags domsaga.*

Av Kungl. Maj:ts proposition nr 206 angående åtgärder med föranledande av ökningen av göromålen inom Södra Roslags domsaga framgår, såsom i propositionen uppvisas, att domaregöromålen i sagda domsaga tagit en sådan omfattning, att ett organisatoriskt ingripande från statens sida erfordras.

Tidigare, när arbetsbördan i en domsaga varaktigt stigit allt för mycket, har det nödvändiga ingripandet ansetts böra leda till delning eller omreglering av domsagan. Även vidkommande ovannämnda domsaga har man varit inne på samma väg. I utlåtande, avgivet med anledning därav att justitieombudsmannen haft sin uppmärksamhet på arbetsförhållandena i domsagan, har t. f. domhavanden anmärkt, att i avseende å expeditionssvårigheterna i första hand erbjöde sig den lösningen, som en delning av domsagan skulle innefatta. I samma utlåtande har bemänte domhavande vidare angivit de grundlinjer, efter vilka en delning kunde tänkas verkställd. Den sålunda tänkta delningen avsåg domsagans klyvning i två domsagor, den ena omfattande Åkers och Värmdö skeppslag jämte Lidingö köping (hela Lidingön) och den andra återstoden av nuvarande Södra Roslags domsaga, d. v. s. Danderyds skeppslag med undantag av Lidingö köping, omfattande bland annat Djursholms stad, Enebybergs, Hagalunds, Nya Huvudsta, Lilla Ahlby och Råsunda municipalsambällen samt Stocksunds köping. Vid en sådan delning skulle Danderydsdomsagan komma att räkna omkring 29,000 och Värmdö-Åker-Lidingödomsagan omkring 25,000 invånare. (Se Svensk Juristtidning årg. 1921 pag. 304). Och Svea hovrätt har ävenledes föreslagit domsagans uppdelning i två särskilda domsagor samt har härutöver till ett i propositionen angivet belopp, 12,300 kronor, uträknat den ökade årliga kostnaden för staten i följd av delningen.

Bihang till riksdagens protokoll 1922. 4 saml. 81 häft. (Nr 281—284.)

Men frågans utveckling mot sedvanlig lösning har sedermera avbrutits. Efter det domhavanden, under förklaring att hans utlåtande till justitieombudsmannen långt ifrån inneburit något tillstyrkande av en domsagereglering från hans sida, hemställt om inrättande i domsagan av en inskrivningsdomare med kansli, har Kungl. Maj:t avgivit propositionen med dess förslag att utan vidare lagändring ett provisorium skulle anordnas med en inskrivningsdomare, kallad biträdande domare, för högst tre år, såsom avdelningschef för inskrivningsärenden i domsagan med kansli till sitt biträde, mot ett arvode av 9,100 kronor till avdelningschefen samt vanliga arvoden 2,400 kronor till en förste notarie och 1,800 kronor till en andre notarie, allt såsom propositionen innehåller. Vid den nya riktning frågan tagit har hovrätten uttalat den uppfattningen, att ett omedelbart tillsättande av en inskrivningsdomare vore uteslutet, medan processkommissionen anbefallt domhavandens förslag, därvid emellertid processkommissionen förmenat, att inskrivningsdomaren borde vara ordinarie och att för ändamålet en lagändring erfordrades.

Förutsättningen för ett provisorium å hithörande områden torde vara en nödvändighet, som fullkomligt klart föreligger. Man skulle måhända kunna medgiva, att en dylik nödvändighet i nu inträffade fall verkligen förefunnes, om en snar tillämpning av ett utav processkommissionen färdigbyggt fast verk beträffande en rättegångsreform vore given eller så gott som given. Men processkommissionen har nu ägt bestånd i tio år utan att man, efter dess årsberättelser att döma, ännu kan bestämma tiden för slutet på dess arbete. Och ej underligt, om man betänker arbetets storhet, vikt och svårighet. Men att då i detta nu med hänsyn till en rättegångsreform, vars förverkligande ligger i det ovissa, tillskapa först en och sannolikt snart härefter — jämför processkommissionens uttalande i propositionen pag. 11 — flere provisoriska inskrivningsdomare, de må sedan kallas biträdande domare, är en både så stor och så invecklad fråga, att enligt min uppfattning det vore ganska lämpligt med någon betänketid, innan riksdagen toge första steget på en bana, vilken för övrigt förefaller bliva kostsam nog. Jag vågar påpeka, att tingslagsborna i stort sett endast uttalat sig för en snabbare expedition, men varit likgiltiga för medlet att nå detta mål i vidare mån, än att de velat undgå tungan av kostnaden för nytt kansli. Siffrorna i årsboken för Sveriges kommuner visa dock, att utskylderna i domsagans kommuner äro avundsvärt små och utgifterna kunna icke bliva allt för besvärande, om kommunerna skulle behöva åtaga sig ytterligare en kanslilokal m. m. Tingslagsbornas uttalande lärer därför ej

böra stå i vägen för en delning. Att ur de tillgängliga handlingarna få fram ett åtminstone något så när möjligt förslag till domsagens delning anser jag långt ifrån uteslutet, men jag vill icke komma med något sådant. För närvarande synes mig bäst, om domhavanden, under hovrättens inseende, med de ej föraktliga ekonomiska resurser domsagan erbjuder, fortsätter sitt arbete för förbättrad expedition, intill dess domsagan kan varda delad.

Propositionen innehåller ej uppgift om tiden för verkställigheten av de åtgärder, som av ett bifall till propositionen skulle följa. Jag antar, att ingången av kommande år avses. Ett uppskov, som föranledes av ett avslag nu och ny proposition nästa år, synes vara uthärdeligt.

På grund av vad jag sålunda anfört, får jag vördsamt hemställa,

att riksdagen med avslag å Kungl. Maj:ts förvarande proposition nr 206 måtte i skrivelse anhålla, att Kungl. Maj:t ville framlägga det förslag, som för delning av Södra Roslags domsaga kan anses erforderligt.

Stockholm den 1 april 1922.

Th. af Ekenstam.
